

Včeraj so bile
volitve v ameriški
okup. zoni Nemčije

Volilci odobrili
socializacijo prevoza
in glavnih industrij

FRANKFURT Nemčija, 1. dec.—Danes so se vršile volitve na Bavarskem in v pokrajini Hesse. Volilci so volili za demokratsko ustavo in za načrtno socializacijo glavnih industrij. Obe pokrajini se nahajata v ameriški okupacijski coni.

Krščansko demokratska stranka je pri teh volitvah doživela poraz, posebno v industrijskih predelih Velikega Hessa, kjer je izgubila do 40 odstotkov glasov. Do teh volitev je bila najmočnejša politična stranka v ameriški okupacijski coni.

V Velikem Hessu je bilo 414.726 glasov oddanih za podpravljanje industrije proti 164.818. Za demokratsko ustavo je bilo oddanih 441.171 proti pa 141.122.

V program socializacije bodo na prvem mestu prišli rudokopi, elektrika in transport.

AMERIŠKI RUSI SE
VRNILI POD UPRAVO
PATRIARHA V MOSKVI

Po 25 letih, tekom katerih ni imela ruska pravoslavna cerkev v Severni Ameriki nobenih zvez z ruskim sinodom, je cerkveni zbor, sestojec iz 390 predstavnikov iz Zed. držav, Kanade in Alaske, ki je zadnje dni zboroval v Clevelandu, sklenil, da bo poslej priznaval "duhovno vodstvo patriarha Moskve in cele Rusije."

Cerkveni zbor, ki je sprejel "duhovno vodstvo" moskovske patriarha, je stavil pogoje, ki so administrativnega značaja. Istotako bo ruska pravoslavna cerkev v Ameriki imela pravico, da nastavlja svoje lastne upravniške.

CHURCHILL STAR 72 LET

LONDON, 30. nov.—Bivši premier Churchill je danes obhajal svoj 72. rojstni dan na svojem domu v Kentu.

Vlada naložila dolar globe na dan premogarjem, ki stavkajo

Iz Washingtona se poroča, da je zvezni premogovni upravitelj stotnik H. N. Collison odredil, da se na premogarje, ki so na stavki, naloži dnevna globa od enega do dveh dolarjev.

Ta globa, ako in kadar bo iztirana, bo šla v blagajno zdravstvenega in dobroteljnega sklada premogarske unije, katerega upravljajo uradniki, imenovani od John L. Lewisa.

Sodnik zanikal predlog za oprostilni pravorek

Med tem pa se unijski in državni odvjetniki pripravljajo za nadaljevanje legalne bitke na federalnem sodišču, kjer se danes obnovi zaslišanje, ki je bilo odloženo prošli petek, ko je sodnik Goldsborough formalno zanikal predlog obrambe za oprostilni pravorek.

Sodnik je v tej zvezi izjavil, da bo Lewis moral odgovorjati za legalne posledice svojega člena, ko ni prekal stavke, kakor mu je ukazala sodnica.

Podal je tudi izjavo, da se Norris-La Guardia postava, ki omejuje rabo sodne prepovedi v sporih med delom in kapitalom,

Kako je Franc Gabrovšek gospodaril pri Zadrugi zvezi

MIRKO G. KUHEL, tajnik SANSa

V Ljubljani izhaja že drugo leto glasilo ljudskega združništva v Sloveniji pod imenom "NOVA ZADRUGA." Izhaja tedensko in prinaša raznovrstno gradivo o gospodarskih vprašanjih zadrugiškega značaja. V Ameriko je Nova Zadruga pričela prihajati šele pozno to poletje. Takoj je vzbudil našo pozornost članek "Bivši voditelj zadrugištva in njihovi interesi," ki je objavljen serialno in ki daje povod temu članku.

Ravnatelj Zadrugiške zveze v Ljubljani je bil nad deset let in vse do svojega poba v London in nato v Ameriko, sedanjí kaplan pri fari sv. Vida v Clevelandu Franc Gabrovšek, bivši tajnik Slovenske ljudske stranke in sedanjí agent bivšega večkratnega jugoslovanskega ministra dr. Mihe Kreka. Ravnatelj Gabrovšek ob umiku iz Ljubljane najbrž ni smatral potrebno podvzeti kakih posebnih korakov, da bi se uradni arhivi Zadrugiške zveze pred pretečo okupacijo na kak naraven način "porazgubili," saj je bilo na raznih sodnijskih procesih v Ljubljani dokazano, da je stara politična struja do zadnjega momenta verno pričakovala, da jo bodo po umiku nemške vojske Anglo-Amerikanci zopet postavili na krmilo. Ne slučajno pa je Slovenijo osvobodila jugoslovanska narodno-osvobodilna vojska prve dni v maju in od tistega dne naprej so bili na razpoložne slovenskih ljudskih oblasti vsi uradni dokumenti, ki so na ta način postali glavne priče in najboljši dokazi o korupciji in nepoštenosti, ki so jo v predaprilski Jugoslaviji prakticirali samopostavljeni politični in gospodarski voditelji in izžemalci slovenskega kmeta in delavca.

Zadruga zveza je bila centralna organizacija vseh zadrugiških hranilnic in posojilnic v Sloveniji vse od časa, ko je Aleksandrova Jugoslavija izročila politični monopol v Sloveniji Slovenski ljudski stranki in njenemu vodji dr. Antonu Koroscu. In politični monopol je pomenil monopol nad gospodarskim, industrijskim in finančnim življenjem Dravske banovine. V tistih časih je postal rav-

natelj Zadrugiške zveze tedanjí tajnik SLS kaplan Franc Gabrovšek, ki si je pa kmalu zatem izposloval bolj spoštovani titul "monsignorja".

V poslovanju krajevnih hranilnic in posojilnic pa so se vršile tudi velike nerednosti in ker so bile te hranilnice po večini v rokah domačih župnikov in kaplanov, je ravnatelj Zadrugiške zveze povzel vse mogoče korake, da bi te nerednosti ne prišle v javnost, dasiravno je revizor Zadrugiške zveze vse te nerednosti ravnateljstvu poročal in se je o njih razpravljalo na tajnih sejah.

Vzemimo slučaj župnika Franca Vovka v primeru "nerednosti" pri posojilnici v št. Petru pri Novem mestu. Po ugotovitvah revizorja Tirša je bil krivec župnik. Na njegovo moledovanje, da bi stvar z revizijskim poročilom ne prišla v javnost, se je Zadruga zveza, kot odgovoren nadzorni organ, spozabila tako daleč, da je naložila na župnika pismo z dne 16. marca 1933, v katerem pravi med drugim dobesedno:

"Nihče ni imel namena, bodite prepričani, da, tudi revizor ne, da bi Vam kakorkoli jemal dobro ime. Pri celi stvari je šlo za to, da se nekatere stvari razčistijo. Revizor, kot veste, je zbral vse ostanke svoje latinščine in jih izpolnil z besednjakom, torej zadosten dokaz, da je skušal na vsak način varovati Vaše dobro ime pred vsemi. Tudi s kaplanom Kristanom ni o teh stvarih ničesar podrobnejšega govoril. Nismo imeli in nimamo povoda, da bi kakor koli rušili upravičeno zaupanje, ki ga imajo ljudje do Vas, in tega tudi v nobenem slučaju ne bomo storili."

Ker je imel uradni nadzornik tako smolo, da je odkril župnika (Dolge na 2. strani)

MATI IN ŠEST OTROK ZGORELO

WEST GROTON, N. Y., 1. dec.—Ob priliki ognja, ki se je pojavil v novi hiši, je Mrs. John Dew, mati in šest od njenih deset otrok našlo strašno smrt v plamenih. Pomoč, ki jo je poklicala devetletna hčerka Theresa, je prišla prepozno, da bi mogla rešiti nesrečne žrtve. Otroci so bili stari od dva do 11 let in edina preživela hčerka, ki je stanovala z materjo v hiši, je bila to devetletna Theresa. Ostali otroci so se nahajali v raznih službah, dočim je bil oče že delj časa uposlen v nekem drugem mestu.

GRUPI BOJKOTIRATA KITAJSKO ZBORNIČNO

NANKING, 30. nov.—Vsi delegatje "Mlade Kitajske" in socialne demokratske stranke so danes bojkotirali sejo ustavodajne zbornice. Gen. Čiang Kajšek je na seji izjavil, da "poslej nima nobenih političnih ambicij," kaj pa bo diktator nacionalne vlade dejansko storil, ni znano.

SAMO ZED. DRŽAVE MOREJO ZACETI VOJNO. PRAVI ZNANSTVENIK

V soboto je govoril pred clevelandskim City klubom atomski znanstvenik dr. Allen Bates, ki je rekel, da so danes Zed. države edina dežela na svetu, ki je sposobna začeti novo vojno, to pa vsled tega, ker posedajo atomsko bombo.

Dr. Bates je rekel, da bi bilo tisoč atomskih bomb dovolj za podvzete vojne, in da jih imajo Zed. države danes v zalogi od 100 do 150.

Važni sklepi prve seje novega rumunskega parlamenta

BUKAREŠT, 1. dec.—Na prvi seji nove levičarske skupščine v Rumuniji je kralj Mihael podal izjavo, da bo Rumunija tesno sodelovala z Sovjetsko zvezo in ojačala prijateljstvo z isto. Med ostalim je kralj zahteval smernice rumunske zunanje politike v odnosu na sosedne države. "Posebno pozornost," je rekel kralj, "bomo polagali na prijateljske odnose s sosednimi državami: Bolgarijo, Jugoslavijo, Češko-slovaško in Madžarsko."

Nacionalna banka bo podržavljena

Nacionalna banka, ki so jo dosedaj lastovali delničarji, bo prva podržavljena v zvezi z novim programom.

V posebnih ložah parlamenta so se nahajali predstavniki države, ki so priznali novo rumunsko vlado. Posebno viharo so bili podržavljeni od strani članov parlamenta predstavniki Sovjetske zveze.

Ameriški in angleški predstavniki niso bili navzoči

Ker Zedinjene države in Anglija niso priznale volitev, ki so se vršile pred dvema tednoma, ob priliki katerih je "Demokratski blok" dobil največ glasov, predstavniki teh dveh držav niso bili navzoči pri slavnostni otvoritvi prve seje parlamenta.

Bivši angleški kralj kupuje delež pri NYO

"Cleveland Press" poroča, da bivši angleški kralj Edward, ki se sedaj nazivlja "Duke of Windsor," vodi pogajanja, z namenom, da kupi kontrolni delež pri New York Central železnici.

V to kupčijo ga je zainteresiral clevelandski kapitalist in osební prijatelj Robert R. Young, ki je predsednik Allegheny korporacije.

VEROVŠKOVE VAJE

Jutri večer ob 7:30 uri se bodo vršile vaje zbora "Verovšek" za igro "Trije vaški svetniki" v Slov. del. domu na Waterloo Rd. Prosi se vse igralce, da so točno na mestu.

V ZADNJE SLOVO

Članice društva Napredne Slovenke št. 137 SNPJ so prošene, da se snidejo nocoj ob sedmih v železovem pogrebem zavodu na E. 152 St., da izkažejo zadnjo čast umrli članici Mary Kozelj in da se po možnosti jutri zjutraj udeležijo njenega pogreba.

ZA OTROŠKO BOLNIŠNICO

Pri podr. št. 39 SANSa so darovali za otroško bolnišnico po \$1: John Koman, Viktor Jakopin, Anton Gruđen in Frank Krancevič.

Agrarna reforma v Istri povzročila nesoglasje

UNIJA DALA UKAZ ZDRAVNIKOM V LONDONSKE BOLNICE

LONDON, 30. nov.—Občinski svet londonskega okrožja Willesden je dal 64 zdravnikom in bolničarkam ukaz, da pristopijo k zdravniški uniji, ako tega ne storijo do 31. decembra, pa bodo odpušteni.

V takem primeru bi v bolnici ostal samo ravnatelj, da skrbi za 100 mater, ki se nahajajo v poročnišnici.

Oblasti poročajo, da se je o akciji občinskega sveta poročalo ministrstvu za javno zdravje in da utegne odrediti uradna preiskava.

Obsodba nemških generalov radi zločinov v Italiji

RIM, 30. nov.—Nemška generala Eberhard von Mackensen in Kurt Maeltzer, ki sta bila okupacijska poveljnika v Italiji, sta bila danes obsojena na smrt radi masakra 335 Rimljanov, ki je bil izvršen leta 1944 radi ubitja 32 Nemcev.

Omenjeni masaker je bil izvršen v Ardeatinskih jamah nedaleč od Rima.

Nemška generala, ki sta bila posajena na zatožni klopi pred britskim vojnim sodiščem, sta bila spoznana krivim vojnega zločina in obsojena na smrt z ustrejitvijo.

Obravnava je trajala teden dni. Italijani so slučaj smatrali za največji vojni zločin, ki je bil izvršen na italijanskem ozemlju.

Von Mackensen je bil poveljnik 14. nemške armade v Italiji, Maeltzer pa je bil poveljnik rimske pokrajine tekom okupacije Italije.

Oba nemška poveljnika sta se zagovarjala s trditvijo, da sta samo sledila povelju Hitlerja. Prizadeh 32 Nemcev je bilo ubitih, ko so italijanski partizani vrgli bombo na nemški glavni stan v Rimu.

GRŠKI PRINC ZELI POSTATI BRITANEC

LONDON, 30. nov.—Grški princ Filip, o katerem se domneva, da utegne poročiti princeso Elizabeto, najstarejšo hčerko britske kraljevske dvojice, je vložil prošnjo za naturalizacijo, v katerem slučaju se odpove pravici nasledstva grškemu prestolu.

Mesto potroši šest milijonov za ceste

Župan Burke je naznanil, da bo mesto Cleveland prihodnje leto podvzelo velik program cestnih in drugih javnih izboljšav, za katerega se bo porabilo šest milijonov dolarjev. V okvir tega programa spada tudi novi most na W. 14 St., in gradnja novih potrebnih kanalov.

LETNA SEJA

Nocoj ob 7:30 se vrši letna seja društva Slovenske Sokolice št. 442 SNPJ v navadnih prostorih Slov. nar. doma na St. Clair Ave. Ker je bila veselja zelo uspešna, se bo nocoj članice pogostilo z nekaj prav posebnim po seji. Članice so vabljeni, da se udeležijo polnoštevno.

Zavezniška oblast dolži Jugoslavijo kršenja sporazuma; delitev zemlje med kmete imenuje "sovjetizacijo"

Iz Trsta prinaša "Associated Press" poročilo, ki pravi, da so zavezniške vojaške oblasti uložile ugovor proti agrarni reformi, katero so odredile jugoslovanske oblasti v tistem delu Istre, ki se nahaja pod jugoslovansko okupacijo in ki nominalno spada pod italijansko suverenost. Rečeno je, da je reforma ustrojena po "sovjetskem vzorcu."

Omenjeno poročilo pravi, da sta prizadeti dve tretjini ozemlja, katerega je mirovna konferenca v Parizu prisodila takozvanemu tržaškemu svobodnemu ozemlju.

Zemlja se ima izročiti onim, ki je obdelujejo

Dekret, katerega je objavil pokrajinski ljudski odbor v Istri prošli ponedeljek, ima postati polnomočen 15. decembra. Po izjavi zavezniških oblasti se s tem dekretom odpravljajo vsi obstoječi dogovori med lastniki in najemniki in vsa zemlja z gospodarskimi poslopi vred se ima izročiti onim, ki obdelujejo zemljo. Višji zavezniški častniki trdijo, da ta akcija predstavlja kršenje pogodbe, sklenjene z Jugoslavijo leta 1945, da bo spoštovala obstoječe stanje (status quo) v Istri, kjer se nahajajo jugoslovanske okupacijske čete, dokler ne bo podpisana pogodba z Italijo.

Jugoslavlani dejansko izvajajo sovjetizacijo zemlje, ki jim še ne pripada," je izjavil neki zavezniški častnik. "Za enkrat ne moremo storiti nič drugega, kakor poročati o zadevi višjim oblastim. To je definitivno slučaj za diplomatsko akcijo."

Stroje bodo prevzele poljedelske zveze

Dekret jugoslovanske oblasti izrečno pravi, da se bo zemlja razdelila med kmete na temelju potrebe, potem pa nadaljuje:

"Ista komisija bo razdelila odvisne pridelke. Gozdove, travnike in pašnike bodo prevzeli krajevni ljudski odbori za splošno uporabo kmetov. Traktorji, stroji in večja poljedelska orodja bodo izročena v poverjenstvo poljedelskih zvez."

Isto poročilo iz Trsta dalje pravi, da so Jugoslavlani postrili živežno blokado proti anglo-ameriški predelu v Pulju, in da so jugoslovanske oblasti ukazale, da jugoslovanski ribiči ne hajo dovažati ribe v Pulj, akoravno prejema kurivo in druge potrebščine za ribolov v Pulju.

Uvoz živeža iz zone B v Pulj ustavljen

Jugoslavlani so pred desetimi dnevi ustavili uvoz živeža iz zone B v Pulj, nadaljuje isto poročilo, rekoč, da želijo ustaviti nepostavno izvažanje blaga UNRRA-e iz zone B.

Ker je Jugoslavija ustavila pošiljanje rib v Pulj, bodo zavezniške oblasti ribe za Pulj morale kupovati v Trstu, je rekel neki zavezniški častnik. (Poročana akcija jugoslovanskih oblasti glede hrane živo spominja na živežno blokado Trsta v poletju 1945, ko so bile jugoslovanske čete po zavzetju Trsta prisiljene umakniti se iz mesta največ vsled tega, ker so anglo-ameriške oblasti ustavile ves dovoz živeža v mesto. — Op. ured.)

Vatikan želi pomagati "vsem, ki trpijo..."

RIM, 28. nov.—Iz Vatikana poročajo, da je Jugoslavija odbila zahtevo Vatikana, da bi posebna komisija duhovnikov, zdravnikov in pomožnih sester obiskala taborišča za italijanske vojne ujetnike v Jugoslaviji. To misijo je nameraval poslati v Jugoslavijo še julija meseca v cilju, da proži pomoč "vsem, ki trpijo brez ozira na njihovo nacionalnost".

V jugoslovanskem odgovoru na to zahtevo je poudarjeno, da Jugoslavija nima nič proti temu, da Vatikan pošilja pomoč tem vojnim ujetnikom, toda omenja, da to pomoč lahko Vatikan pošilja direktno na centralni odbor jugoslovanskega Rdečega križa. Poleg tega pravi jugoslovanski odgovor, pomoč ni toliko potrebna, ker so vsi italijanski ujetniki repatriirani iz izjemo tistih, ki kot vojni ujetniki delajo v sestavi malih delovnih bataljonov.

(Vsekakor je čudna ta "humanitarna skrb" od strani Vatikana, ako se spomnimo, da ni Vatikan nikdar v času vojne ničesar storil, da bi se olajšalo trpljenje tistih, ki so trpeli pod nacifašističnim terorjem v takšnih koncentracijskih taboriščih v Jugoslaviji kot sta bila Jese-novac in Rab.)

Nov grob

JOHN SHIFFRER

Po daljši bolezni je preminil v mestni bolnišnici John Shiff-fer, star 64 let. Doma je bil iz Polhovca gradca, odkoder je prišel v Ameriko pred 40 leti. Bil je član društva Srca Jezusovega. Tukaj zapušača brata Franka, sestro Mrs. Theresa Zdesar, in bratranca Blaža Cergol in Heleno Zlindra. Pogreb se bo vršil v torek popoldne ob eni uri iz Zakrjškovega pogrebnega zavoda.

SREBRNA POROKA

Prošli teden sta obhajala 25-letnico srečnega zakonskega življenja dobro poznana Mr. in Mrs. Kapelj, ki se aktivno udeležujeta na društvenem in kulturnem polju. Njiu številni prijatelji jima čestitajo k temu dogodku ter jima želijo, da bi v zdravju in zadovoljstvu obhajala tudi zlato poroko v krogu svoje družine!

NA OBISKU

Na obisku preko praznika Zahvalnega dne sta se nahajala Mr. in Mrs. Frank Zorman iz Detroita, Mich. Nahajala sta se pri Mrs. Mary Tomarič na 1251 E. 173 St., ki je mati Mrs. Zorman.

"ENAKOPRAVNOST"

Owned and Published by
THE AMERICAN JUGOSLAV PRINTING & PUBLISHING CO.
6231 ST. CLAIR AVENUE CLEVELAND 3, OHIO
HENDERSON 5311-12
Issued Every Day Except Saturdays, Sundays and Holidays

SUBSCRIPTION RATES—(CENE NAROČNINI)

By Carrier in Cleveland and by Mail Out of Town:
(Po poštu v Clevelandu, Kanadi in po pošti izven mesta):
For One Year—(Za celo leto) \$7.00
For Half Year—(Za pol leta) 4.00
For 3 Months—(Za 3 mesece) 2.50

By Mail in Cleveland, Canada and Mexico:
(Po poštu v Clevelandu, Kanadi in Mehiki):
For One Year—(Za celo leto) \$8.00
For Half Year—(Za pol leta) 4.50
For 3 Months—(Za 3 mesece) 2.75

For Europe, South America and Other Foreign Countries:
(Za Evropo, Južno Ameriko in druge inozemske države):
For One Year—(Za celo leto) \$9.00
For Half Year—(Za pol leta) 5.00

Entered as Second Class Matter April 26th, 1918 at the Post Office at Cleveland, Ohio, under the Act of Congress of March 3, 1879.

104

"ZAGONETKA," KI NI ZAGONETKA...

Če komunisti zmagajo pri volitvah v deželah, ki jih ameriški reakcionarni tisk vključuje med "Sovjetske sate-lite," potem se najde edino opravičilo—s terorjem so zmagali! Volitve v Rumuniji in Bolgariji so prinesle veliko zmago komunistom, odnosno bloku levičarskih strank, ki je brez dvoma pod vplivom komunistov. Okrog 47 tujih časnikarjev je opazovalo te volitve in ugotovili so, da so se vršile v popolnem redu in brez moralnih ali pa fizičnih pritiskov. Samo v Bukarešti je blok demokratskih strank dobil 424,826 glasov, medtem ko je druga stranka zaostala daleč zadaj s 45,187 glasovi. Ameriški časopisi so preko širokega oceana videli tisto, česar njih lastni poročevalci tam niso mogli videti, namreč teror in sovjetske tanke, ki krožijo po ulicah Bukarešte, v cilju, da prisilijo prebivalstvo naj voli za komuniste. Brez vsakih sprememb se je uporabilo to opravičilo pri komentarjih o volitvah v Bolgariji, Jugoslaviji, Albaniji in bo rabljeno pri volitvah v Poljski.

Edino Čehoslovaška ima več sreče, tam lahko komunisti dobijo 47 odstotkov vseh glasov, pa jim bo v pogledu "terorja in sovjetskih tankov" ameriški reakcionarni tisk koliko toliko prizanesel. No, tudi tu najdejo modri komentatorji ključ problema: zmagali so, ker je čehoslovaško ljudstvo uvidelo, da je s treh strani obkroženo od Sovjetske zveze. Tako pravijo za volitve, ki se vršijo v deželah v tako imenovani "sovjetski sferi vpliva."

Kaj pa v Franciji, ali pa Italiji? Te so sicer izven te sovjetske sfere vpliva, pa navzlic temu—komunisti zmagujejo! In celo v samem "večnem mestu" Rimu, kjer se papežev glas lahko sliši kar z oken, je nastalo neko grdo "pohujšanje." Običajno v takšnih slučajih obstoji druga formula za opravičevanje, ki je naš ameriški veliki tisk rad uporablja, namreč tu so zmagali, ker volilci niso bili za-vedni "katoličani," ali pa, ker komunisti izrabljajo ekonomske in politični kaos. To velja za volitve v Italije, ki je zibelka katoličanstva in velja za Francijo, ki je znana kot najstarejša hčerka katoliške cerkve. Vsekakor je nerodno za veliki del ameriškega tiska, da sovjetski tanki niso krožili po ulicah Rima, ali pa Pariza, ko so se tam vršile volitve.

Seveda je slabo, pravijo komentatorji, da zmagujejo komunisti. Zanimivo pa je, da v celem hrupu alarmantnih glasov ni nikjer slišati pametnega odgovora na vprašanje, zakaj prav za prav zmagujejo "komunisti" (pod "komunisti" se misli na njih kot zasebno politično stranko, ali pa sestavni del bloka levičarskih strank). V prvih volitvah so to pripisovali vtisu, katerega je napravila na evropske narode Sovjetska zveza, ko je s silovito vojaško močjo poglala nacistične horde v klet berlinskega Reichstaga in jih tam uničila. Istotako se je to pripisovalo vodilni vlogi, ki so jo komunisti imeli v podtalnih gibanjih in organiziranju odpora proti nacifašizmu. Takrat so trdili, da bo to samo od sebe izginilo in da bo evropsko ljudstvo uvidelo, kaj je prav za prav Sovjetska zveza. Nekateri komentatorji so šli celo tako daleč, da so resno trdili, da bodo sovjetski vojski zaradi njih prvega dotika s "civiliziranimi" kapitalističnimi zemljami začeli razmišljati o sistemu in svoji domovini in da bodo sprejeli neke druge ideje. Kot dejstva potrjujejo, se ni izpolnilo niti prvo, niti drugo prerokovanje.

Tisti, ki še vedno mislijo tako, se grdo motijo. Kajti Evropa ni Amerika in ekonomski ter politični razvoj tam je bil popolnoma drugačen, kot je bil tu. Komunistične stranke v najbolj važnih evropskih državah imajo isto moč kot jo ima pri nas republikanska ali pa demokratska stranka. One se naslanjajo na program za novo gospodarsko ureditev, ki nikakor ni samo teoretskega ali pa utopističnega značaja, temveč krvava potreba evropskih narodov. Ekonomska reorganizacija in nujne reforme v socialnem odnosu, uničenje, in to temeljito uničenje vsega tistega, kar je prizadelo narodom toliko gorja, tvori moč vsake stranke, ki hoče v Evropi da postavi stvari na pravo mesto. Stranke se samo izključujejo, gubijo moč in zaupanje širokih plasti naroda edino v slučajih, če ne zadostijo elementarnim potrebam mase. Bolj kot kjerkoli drugje so v Evropi politične stranke v službi narodov. Tu je zastoj svariti s "komunističnim strašilom," razobešati črne za-

Kako je Franc Gabrovšek gospodaril pri Zadrugi zvezi

(Nadaljevanje s 1. strani)

kov greh in ga je moral zanesti v svoje poročilo, je sestavljal poročilo v latinščini, da ga župnikove ovčice niso mogle razumeti. In župnik je obenem dobil zagotovilo, da lahko še nadalje tako dela, kajti Zadruga zveza nima povoda rušiti upravičenega zaupanja v njega "in tega tudi v nobenem slučaju ne bomo storili."

Ni boljše ni bil župnik Bajec v Žužemberku. Poslovanje te hranilnice in posojilnice je pregledal revizor Zadruga zveze Frank Rakovič, katerega pismo je bilo najdeno v arhivu Zadruga zveze v Ljubljani. Nadzornik Rakovič pravi med drugim tole:

"Dovoljujem si podati nekaj pojasnil glede svojega postopanja pri revizijah vobče. Dne 19. januarja sem dobil od ravnatelja naročilo, da se imajo nedostaki povedati gospodom med štirimi očmi, na sejah pa se naj vodstvo vedno hvali. Izvrševal sem to naročilo kljub temu, da sem močno podvomil, da bi bilo tako prav. Ker pa sem odkril večje grehe, sem pa moral biti hud boj med vestjo in pokorščino. Ker mi je bilo v takih slučajih popolnoma nemogoče še hvaliti (gospode), sem bil vesel, če se vabijo k seji ni nihče odzval, ali če se seja sploh ni sklicala. Tudi v tem slučaju sem imel pred očmi naročilo glede postopanja. Videl sem tudi, da bi nasprotniki, čim bi se zvedelo za župnikove grehe, obmetali z blatom ves duhovniški stan, na drugi strani pa so bili tukaj odborniki, ki so slepo verovali in neomajno zaupali v poštenost svojega načelnika, pa se bodo morali zaradi te zaupnosti bridko pokoriti. Gospod župnik se je do skrajnosti branil sklicati sejo, grozil je s samomorom. V prečuti noči, ko sem samo bilanciral, kaj bi bilo boljše in kaj slabše, je končno zmagalo mnenje, da se bo lažje poravnala materialna škoda, kakor pa moralna, ki bi jo trpel ves duhovniški stan."

Iz poznejšega poročila istega nadzornika Rakoviča je razvidno, da prvi slučaj župnika Bajca ni spametoval, ampak je v kasnejši dobi kradel znova. V zvezi s tem je pisal Rakovič Zadrugi zvezi:

"Vest mi očitno, da vendarle nisem storil prav, ker nisem takoj v začetku odbornikov informiral o poslovanju in tako preprečil pogubnejšega župnikovega delovanja."

Revizor se je ravnal po "naročilu" in je imel hud boj med vestjo in pokorščino. Ravnateljstvo Zadruga zveze je dajalo naročila, ali ne, gospod ravnatelj?

Pomota za dva krajcarja — vihar! Dekanova poverba 8,000 din. — v redu!

Isti revizor Rakovič je takole nadaljeval svoje poročilo Zadrugi zvezi:

"Sedaj pa drug slučaj (v Žužemberku). Iz revizijskih informacijskih poročil je Zvezi znano, kakšno je bilo delovanje dekana Gnidočca. Težki stotisočniki (torej samo pri eni podeželjski postojanki Zadruga zveze) so se odtegovali svojemu namenu, da pa bi za to nihče ne vedel, so se dajale v bilanco fin-girane terjatve, izkazovala se je manjša vsota hranilnih vlog, kot je v resnici znašala itd. Naj mi bo na tem mestu dovoljeno s temi mahinacijami staviti za primer lasten doživljaj iz leta stave, blagoslovljati in moliti, rotiti in preklinjati, sklicevati se na "krščansko civilizacijo" in ukvarjati se z proti-sovjetsko gonjo. Tu je edina rešitev delati. Delati tako kot časi in razvoj v družbi zahtevajo, delati tako kot dela človek ko mu hiša gori in zgrabi za škaf, ki je poln vode, ne pa za tistega, ki je—prazen."

1909. Takrat sem kot uradnik "Slovenskega gospodarja" imel na skrbi tudi blagajno Krščansko-socialne zveze v Mariboru. Dr. Korošec izvede nekoč kontrolo mojega blagajniškega poslovanja. V blagajni so manjkali štirje vinarji (dva krajcarja), ki sem jih dal prinositelju denarja kot napitnino, a pozabil vključiti. Zaradi tega sem moral prenesti tak vihar, kakor bi se svet podrli. Ko sem hotel določiti manjkajoča dva krajcarja, tega dr. Korošec ni pustil, češ da je napitnina bila čisto upravičena, neodpušljivo pa je, da tega nisem vključil in da zaradi tega ni blagajna v redu. Gnal sem si to tako k srcu in bil tako nesrečen, da sem hotel odpovedati službo in sem to zaupal pokojnemu dr. Verstovšku.

Kako pa je bilo v Žužemberku? Ko sem ugotovil v blagajni primanjkljaj čez Din. 8,000, ni smatral to g. dekan za nič posebnega, češ, bomo pa dali ta znesek med 'prehodne'. Ko sem odkril razne mahinacije, ki naj bi zakrile pasivnost zadruga, zopet nič hudega, sicer pa se bo dalo to z vsakoletnim čistim dobičkom pokriti. Ko sem zahteval sejo, je izjavil g. dekan, da ni potrebna, pa tudi ni mogoče odbornikov skupaj dobiti. Kako prav sem imel, ko sem dvomil o tem, da se bo predložila občenemu zboru pravilna bilanca, je pokazal pozneje občni zbor, kateremu se je kljub revizijskim odredbam predložil računski zaključek s 'fingiranimi' terjatvami.

Človek bi pričakoval, da bo poštenjak, ki je padel, svoj padec odkrito priznal, ga obžaloval in rade volje prejel zasluzeno kazni in opravičilo. Toda ne! Proti revizorju, ki je storil le svojo dolžnost, da je napake odkril, postopal pa proti krivcu tako prizanesljivo, kakor je le mogel, je bilo treba naperiti top največjega kalibra.

Med Zvezinim uradnimstvom je znan izrek g. Legata, da se ga (dekana Gnidočca) je treba bolj bati, kot samega hudiča, jaz se ga pa ne bojim tako. Če me top podere, bom padel v zavesti, da sem branil poštenje."

To protestno pismo poštene-ga nadzornika je ostalo v arhivu, v zapisniku Zadruga zveze pa o njem ni duha ne sluha. Ostal je glas vpijočega v puščavi. Če je bil dr. Korošec predsednik take Zadruga zveze, ki je ostro zamerila primanjkljaj dveh krajcarjev, Franc Gabrovšek pa ravnatelj iste Zveze, ki je svojim političnim somišljenikom in stanovskim tovarišem spregledovala težke goljufije in te ljudi potem še ščitila, je pač lahko uvideti, kako globoko v blato se je Zadruga zveza pogrezala.

Goljufija 100,000 dinarjev naj ostane tajna, je odredil Gabrovšek

Kako dosledno je vodstvo Zadruga zveze v Ljubljani, tedaj pod ravnateljstvom sedanjega clevelandskega "dušnega pastirja" Gabrovška, radi političnega prestiža jemalo pod svojo zaščito nepošteno načelnike hranilnic in posojilnic, ki so pri poverbah in zlorabah ljudskega premoženja aktivno sodelovali, dokazuje naslednji slučaj.

Dne 22. junija 1930 je pisal Alojz Kurent, dekan iz Leskovca pri Krškem, takratnemu ravnatelju Zadruga zveze in sedanjemu zakulisnemu uredniku A. D. kaplanu Francu Gabrovšku tole pismo, ki se glasi dobesedno:

"Veselo pozdravljeni! Glasom cenjenega obvestila z dne 16. t. m. pride te dni sem-kaj revizor za tukajšnjo Hranil-nico in posojilnico. Sporocam težko novico, da bo g. revizor ugotovil 100,000 dinarjev primanjkljaja, ki sem ga zakrivil jaz. Načelstvo in nadzorstvo ne-nosi na tem nobene krivde. Gos-podu revizorju bom povedal, kako je primanjkljaj nastal in kako ga bom tokom par let po-kril. Ko vas o tej veliki nesreči obveščam, prosim lepo, da bi g. revizorju naročili, naj zadeva ostane tajna. Vsaj za sedaj—ker se bo vse uredilo."

"Če bi se o primanjkljaju raz-vedelo v našem kraju, bi to me-ne uničilo, tukajšnjo Hranilnico in posojilnico tudi, našemu za-družništvu pa zelo škodilo. Z ozirom na to, da sem svoječasno HP v Semeču uspešno vodil in da sem HP v Trebnjem v velikih te-žavah ustanovil ter več let vodil, prosim lepo, da bi imeli z menoj usmiljenje—in da se to ne bi pre-več zvedelo. Trdno sem prepri-čan, da bom zadevo tekom let popolnoma izravnal."

"Po izvršeni reviziji si bom dovolil priti osebno do Vas, da Vam predložim svoj načrt o po-vmrtvi. Prosim lepo, imejte z menoj usmiljenje, ker to se ni z-godilo ne iz hudobije, še manj pa iz lahkomišelnosti, marveč edino vsled gospodarskih težav. Zelo nesrečni"

"Alojz Kurent, dekan."

Ta zaupnik ljudskega denarja se je osebno obrnil na ravnatelja Gabrovška za usmiljenje in mu zaupal svojo "težko nesrečo." Poneverba je bila dobro premi-šljena, saj sam piše, da ni tega storil "iz lahkomišelnosti," ob-čenem pa je uverjen, da mu bo šel gospod ravnatelj na roke in se bosta osebno pogovorila, ka-ko bo dolg tekom let popolnoma poravnal.

In ker se dela kaplan Gabrovšek za velikega poštenjaka in narodnega mučenika, ki si mora sedaj v tujini sam služiti svoj kruh z oznanjanjem božje be-sede, bi človek pričakoval, da je leskovškemu dekanu prošnjo za prikrivanje poneverbe kratko-malo odbil. Ali mislite, da je?

Ravnatelj Gabrovšek je v pi-smu od 24. junija 1930 odgovoril dekanu Kurentu dobesedno tole:

"Preč. g. dekan! "Pismo z dne 22. t. m. sem prejel. Jasno je, da je treba mol-čanja, jasno pa je tudi, da je treba stvar spraviti s sveta. Re-vizorju pišem priloženo pismo, ki mu ga, prosim, ob prihodu iz-ročite. Pismo je dobesedno tole: 'Po informacijah, ki sem jih do-bil, ima g. dekan pri hranilnici v Leskovcu posojilo, ki ni odo-breno na kaki seji. Tudi porokov ni. Če ni zadolžnice, skrbite, da se zadolžnica vsaj takoj napravi. Znesek je baje precejšen—okoli 100,000 dinarjev. Naročite de-kanu, da skuša čimprej dobiti potrebne poroke. V ostalem se o stvari z njim kolikor mogoče podrobno pogovorite, da se stvar pravilno reši. V revizijs-kem poročilu bodite previdni, napišite pa na informativnem poročilu. Skrbite natanko za uradno tajnost. Če se da stvar urediti, odložite sejo načelstva, da brez potrebe ne napravite vznemirjenja."

"To dobi v pismu revizor. Ko bo stvar urejena, prosim tudi Vas, g. dekan poročila, kako in kaj. Pozdravlja vdani

"Franc Gabrovšek."

Vse je šlo gladko, kot po "dila-gah." Gospod ravnatelj Gabrovšek je celo potuhtal, da se pone-verjena vsota stotisoč dinarjev smatra za "dekanovo izposojilo pri hranilnici, ki ni odobreno na-kaki seji. Tudi porokov ni." Dol-žnost uradnega nadzornika pa je skrbeti, da se zadolžnica takoj napravi! Najprej je ugotovljena laž o neobstoječem posojilu, po-tem pa nalaga ravnatelj svojo-mu podrejenemu revizorju, da

"skrbi natanko za uradno taj-nost."

Ni čuda, da so taki izmikoval-ci ljudskega denarja zavzeli so-vražno stališče napram osvobo-dilni fronti slovenskega naroda in so se pridružili sovražniku v borbi proti svojemu lastnemu ljudstvu in svojim vernikom. Tukaj se je uresničil stari slo-venski pregovor: "Lažnjivec, tat, morilec!"

Kakor je ves protiljudski apa-rat potreboval za izvrševanje svoje oblasti nad slovenskim na-rodnom nepošteno kaplane in žu-pnike in dekane, tako so oni po-trebovali na oblasti takih in ena-kih Gabrovškov, da so lahko mirno spali in uživali na račun preprostega ljudstva.

Neki gospod je plačal, a ime nima pomena...

Pri Hranilnici in posojilnici na Krki je izvršil zlorabe kaplan Janez Rastresen. O zadevi je pi-sal na ravnatelja Zadruga zve-ze kaplana Gabrovška neki Alojz Zupan (ali Zupanc) slede-če pismo iz Šmihela, poslano 21. marca 1931:

"Dragi Franc!"

"V nedeljo je prišla na dan nova rana Janezova (Janeza Rastresena). Neka žena mu je oktobra 1929 izročila 4,000 di-narjev za svojega sina orožnika, da jih vloži v hranilnico. Janez je denar vzel in ga ni vložil. Žan-dar upije po Krki, da ga je far ogoljufal in bo Janez kmalu pred novomeškim senatom. Ta pro-kleti osel, glavo skriva pa r... kaže! Kaj bi se to ne dalo na ča-sten način urediti potom zadol-žnice. Pa ti odgovora ne da in še izlajen je. Ne vem, kaj bo re-šil Ločnik. Mu bo že figo poka-zal! France, daj mu to porav-nati, a takoj, ker sicer ga bo imel državni pravdnik v pesti. Pošlji na vlogo orožnika Novaka hranilnici na Krki. Ko bi ne bil jaz tak revež, kakor sem, bi mu plačal, ker sva bila res prijate-lja. Ko bi hudič vsaj zdaj pamet imel. Pazi, da ga ne bo še tam lomil, saj imaš revizorje na raz-polago. Prosim, sporoči, kaj mis-liš. Bog te živi!"

"Alojz Zupan."

Ravnatelj Zadruga zveze Ga-brovšek, ako bi bil pošten, bi moral slučaj sporočiti odbor-nikom HP na Krki in uvesti prei-skavo. Izognil pa se je tega po-polnoma in zadevno pismo je pi-sal na naslov Alojziji Intiharja, šolskega upravitelja na Krki z dne 12. marca 1931 sledeče vse-bine:

"G. Alojz Intihar,

šolski upravitelj na Krki.

"Danes je plačal pri naši bla-gajni neki gospod 4,266 dinar-jev. S tem je plačana vsota, ki jo zahteva orožnik Novak za vlogo, ki jo je g. Rastresen bil dolžan vložiti v oktobru 1929 v posojilnico na Krki."

"Dotični gospod je plačal to vsoto iz razloga, ker mu je na-tem, da se dobro ime duhovni-kov ne obliati. O imenu ni treba poizvedovati, ker nima za stvar nobenega pomena. Prosim Vas, da zadevo tako izpeljete, da du-hovniško dobro ime ne trpi ali čim manj trpi."

"Gabrovšek, I. r."

Torej iz sredstev, ki jih je zbi-ral pri Zadrugi zvezi slovenski narod, se je enostavno jemal de-nar za pokrivanje goljufij ka-planov kot so bili Rastresen in drugi, zato, da ne bi trpelo du-hovniško dobro ime (pravilno); zato, da ta ubogi narod, katere-ga taki ljudje še vedno izrablja-jo v svoje svrhe, ne bi spoznal, kdo in kako so ti njegovi vodni-ki. Mojezsova zapoved "ne kra-di" za te ljudi ne velja, kakor ne velja za nje ničesar, in naj si bo še tako sveto in pošteno, če jim ne gre v račun.

Morda je ta "neki gospod" tu-di podpisal zadolžnico pri ravnatelju Gabrovšku in je tak ko-šček papirja nadomestil za 4,266 dinarjev, ki jih je Gabrovšek dvignil in poslal preko šolskega ravnatelja na Krki ondodni hra-nilnici. To je bila bolj tajna pro-ni-

cedura, nego pošiljati revizorje na Krko, kjer je igral g. Rastresen vloga noja, ki "glavo skriva pa r... kaže."

Pismo Alojzija Zupana tudi razodene, kakšne intimne izraze uporabljajo ti nepoštenjakoviči do eden drugega.

Tudi državo so goljufali po nasvetu Gabrovška

Kadar niso bili na oblasti, so ti gospodje v lepem sporazu-mu med seboj goljufali tudi ju-goslovansko državo. Evidenca za to trditve je dovolj v pismu, ki ga je dne 26. januarja 1932 sedanji oznanjevalec božje besede pri fari sv. Vida v Clevelandu in tedanji kolovodja narodnih pijavk okrog Zadruga zveze v Ljubljani pisal župniku Francu Lakmajerju v Predvdor. Citiram dobesedno vsebino vsega pi-sma:

"Prečastiti g. Franc Lakmajer, župnik, Predvdor.

"Poslali smo Vam pred par dnevi popravljen računski za-ključek tamkajšnje hp (hranil-nice in posojilnice). Morali smo pač oficijelno tako sporočiti, kot je. Storite potem po svoji u-mi-slosti. Mi smo mnenja, da ni prav nič sramotnega, če izkaže-te izgubo eno leto. Razvedelo se itak ne bo, in če bi se, se bo tudi razvedelo, da je izvršen ta in ta odpis. Na občenem zboru se po-tem vstavi v zapisnik sklep, da se ta izguba pokrije iz rezervne-ga zaklada in stvar je urejena. (Sic!)"

"Res pa je na drugi strani tu-di, da je prav majhna verjet-nost, da bi oblasti opazile, da sta rezervni sklad zmanjšali brez vsakega sklepa občenega zbora. Najprejkrat ni nikogar, ki bi pri-vlado računskie zaključke zadru-g pregledoval, kaj šele študiral. Če bi pa slučajno kdo opazil ne-pravilnost, da se je odpisalo od rezervnega zaklada, ne da bi se izkazalo izgubo in ne da bi se o tem sklovalo na občenem zboru, bi seveda oblast najprej zahtevala vseh mogočih pojas-nil. Toliko v informacijo, da mo-rete po lastnem preudarku pr-pri-predati, kaj je za Vase razmere pripravejše."

"Z odličnim spoštovanjem,

"Gabrovšek, I. r."

* Naš Gabrovšek, ki se je po-svetil duhovniškemu stanu, a je presedel svojo spiritualno sta-novsko dolžnost najprej na poli-tiko SLS, nato na sekularno ravnateljsko službo pri denarnem in kreditnem zavodu, po begu iz domovine pa je izkoristil svoj prvotni duhovniški stan za pro-pagandno delo nekdanjih izkor-iščevalcev slovenskega naroda, zatem pa se je po umiku mastne mesečne plače zopet povrnil na svoje duhovniško delo, pod krin-ko katerega nadaljuje svojo prejšnjo nepošteno pot, taisti Gabrovšek je učil svoje sokole-ge, kako se naj denarne izgube in poneverbe prikrivajo s prena-šanjem vknjižitev v razne skla-de, "ker ni nikogar, ki bi pri vla-di računskie zaključke pregledo-val, kaj šele študiral"—danes pa pri sv. Vidu odpušča grehe svo-jih grešnih ovčic.

Vzlic vsemu temu skandaloz-nemu ozadju pa mu dajejo mo-ralno in materialno podporo vsi tisti, ki radi političnega "prepri-čanja" prigravljajo svojim paj-dašem, da "je SANS tisto zlo, ki pomaga v stari domovini zati-rati vero in cerkev. Ta članek bi moral biti eden tistih. Faktič-no pa je kaplan Gabrovšek še več kot pred 15 leti sam jasno zapisal, kdo in kako iz oblasti-željnih plasti njegove stranke so slovenskega kmeta in delavca iz-žemali najbolj tisti, katerim je narod najbolj zaupal—predstav-niki vere in cerkve."

SANS ima slučajno le to za-slugo, da hoče vse take lumpar-je predočiti tudi slovenskim pri-seljencem v Ameriki. Naj narod vse resnice!

Vsi podatki v tem članku so povzeti iz objavljenih poročil o "Novi zadrugi," vmesni komen-tar pa je dostavil SANSov taj-nik.

Zakaj nas zemlja ne zažene v vseмирje

Ponatis iz revije "Tovarish"

V svetu, na katerem živimo, delujejo najrazličnejše prirodne sile, ki bi nam mogle biti zelo nevarne, ako bi ne bile v medsebojnem ravnotežju. Naš planet se vrti okoli svoje osi z velikansko brzino in centrifugalna sila, ki zaradi tega vrtenja nastaja, bi nas zagnala v vseмирje, ako bi proti njej ne delovala istočasno druga sila, ki nas priteza k zemlji. V tem članku bomo omenili nekaj zanimivih dejstev o centrifugalni sili.

Povsod, kjer prireajo avtomobile in motocikle, niso na krožnih dirkališčih, niso na dirkališčih izpeljana vodoravno, temveč so močno nagnjena proti notranji strani. Prav tako so nagnjeni ovinki modernih cest navznotraj, dočim so ceste na ravni predelih vodoravne.

Zakaj? Vse to je tako prav zaradi centrifugalne sile. Ako bi bila cesta ravna, bi avtomobil na ovinku zdrsil navzven. Beseda centrifugalna je latinskega izvora in pomenja nekaj, kar beži od središča. Torej sila, ki beži od središča.

Ako vzamemo skledo vode in jo vrtimo vse hitreje, se bo voda v sledi dvignila do zunanega roba in potem plusnila čezenj.

Vodo je pognala preko roba centrifugalna sila.

Ali drug primer: Vzemimo kos vrvice. Na en konec privežemo kamen, drugega primimo in zavrtimo! Ako sedaj vrstico nenadoma izpustimo, bo kamen odletel iz loka vrtenja.

Prvi je to pojave v naravi raziskal in znanstveno pojasnil fizik I. Newton.

Tako pravi: "Vsako telo vztraja v stanju mirovanja ali enakgibanja vse dotlej, dokler ga neka zunanja sila ne prisili, da to stanje spremeni."

To vidimo najbolje sami, ako recimo potujemo z vlakom in se ta nenadoma ustavi. Nekaj nas hoče vreči dalje v smeri vožnje. Ko pa potem vlak zopet krene, imamo občutek, da nas je nekaj s silo odtrgalo z našega mesta.

Vidimo torej, da vsako telo, ki se giblje v neki smeri, želi v tem gibanju tudi ostati in da se spremembi gibanja upira. To lastnost vseh teles na svetu so fiziki nazvali energija. Kadar koli hočemo pomakniti ali pognati v tek neko vozilo ter ga potem zopet zaustaviti, moramo premagati energijo.

Ce se sedaj zopet vrnemo k poizkusi s skledo vode in kamnom na vrvi, razumemo, zakaj je plusnila voda preko roba in zakaj je kamen odletel iz loka vrtenja.

Cim smo skledo zavrteli, je vsaka kaplja, vsaka molekula vode hotela odleteti iz skleda, toda zadrževali so jo robovi. Cim se je dvignil nad rob, se je centrifugalna sila spustila in vrгла vodo čezenj.

S centrifugalno silo se srečavamo na vsakem koraku. Vlak, avtomobili, konjeniki v golopcu se na ovinkih morajo nagniti navznotraj, ker bi sicer zdrsnili s ceste. Vrtljaki, ki jih še vidi-

mo marsikje na zabaviščih, so zgrajeni na tem načelu.

Toda to silo je človeštvo znalo izkoristiti tudi v znanosti in industriji. Posnemalniki, stroji za sušenje ali ožemanje perila, priprave za preiskave v zdravniških laboratorijih, posebne vrste vodnih črpalk, vse to je zgrajeno na osnovi izkoriščanja centrifugalne sile.

Kakor vemo, se vrti naša zemlja okoli svoje osi z brzino, ki znaša na ekvatorju preko 1.600 kilometrov na uro. Ako ne bi bilo sile, ki nas privlači k zemlji, to je težnost, bi vsi in vse okoli nas odletelo v vseмирje. In dasi je centrifugalna sila največja na ekvatorju, bi vendar tudi vi, ki sedaj to čitate, s knjigo, mizo, da celo hišo vred odleteli v zrak, seveda le, ako bi ne bilo, kot rečeno težnosti ali gravitacije.

Prav ista centrifugalna sila je tudi vzrok, da so vsa telesa na

ekvatorju lažja kakor na obeh tečajih. Izračunali so, da je vsaka stvar na ravni za 289. del svoje teže lažja kakor na enem od tečajev. Ako bi se zemlja vrtela 17krat hitreje, bi telesa ne imela na ekvatorju prav nobene teže.

Vrsta znanstvenikov v zgodovini se je ukvarjala s poizkusi, kako premagati težnost kot privlačno silo zemlje. Spomnimo se načrtov o poletih v vseмирje.

Kak bi bil pogled na našo zemljo, ako bi iznenada prenehala delovati njena privlačna sila? Vse, ne samo ljudje, temveč tudi živali, hiše, ladje, drevje, z eno besedo, vse kar ni dovolj trdno zakoreninjeno v zemeljski skorji, bi zaradi centrifugalne sile odletelo v vseмирje.

Upajmo, da si zemlja te šale ne bo dovolila.

Eden od najzanimivejših primerov centrifugalne sile v vsakdanjem življenju je trtiljak. Zaradi vrtenja se stoli na verigah dvigajo skoro v vodoravno lego in če bi se v tem položaju kateri od njih odtrgal, bi odletel zelo daleč.

UREDNIKOVA POŠTA

Sramote nismo delali

Mrs. Rešaver Mary, 716 E. 159 St., Cleveland, je dobila pismo od svojega nečaka Zarka Srebot iz Ljubljane, ki na kratko opisuje svojo zgodbo za časa vojne. Priobčimo ta originalen način opisovanja dogodkov Zarka Srebot:

"Ljubljana, Slovenija, 1946. 'Draga teta in stric!

'Po dolgih letih dobimo spet enkrat priliko, da se vam javimo! Da bi Vama na dolgo in široko opisoval kaj se je med vojno godilo, itak nima pomena. Gotovo sta marsikaj že čitala v časopisih. Dobrot pač ni bilo nobenih. Zdaj stanujemo v Ljubljani, kakor razvidita iz naslova. Papa je ostal kar v službi v Ljubljani, mama in Zvonko sta se pa iz Medvoda preselila leta 1941 v novembru k njemu v Ljubljano. Jaz pa sem ostal na Gorenjskem v Medvodah, kjer sem bil v službi.

'Med nami je bila meja. Jaz sem bil v Nemčiji, oni pa v Italiji. Meja je šla baš med nami. No, potem so se pa začele do brote! Stradarija, preganjanja, selitve, streljanje, odvajanje v lagerje in podobno. Hvalabogu, nam vsega tega ni bilo treba prestopiti, ampak jaz in Zvonko sva jo ubrala v gmajno, v partizane! Kako je to, si najbrž, oziroma prav gotovo tam v Vaši Dolariji ne znate predstavljati. Tako je to. Delaš doma proti okupatorjem, Nemcem ali Italijanom in lepega dne postane človeku toplo in pretoplo pod petami, pa jo mahneš v gozd. Tam imaš za kasarno smreko nad glavo, ješ pač takrat kadar dobiš. Orožje dobiš, samo vzeti ga moraš Lahu ali Švabi. Včasih tečeš ti, še bolj pogosto on. Da bi se dal vjeti, o tem ni govora, kajti potem te okupator obesi na prvi plot ali na drevo.

'Na, tako smo se preganjali po gmajni, dokler niso odnehali

oni. Zvonko je šel v gmajno še leta 1943, jaz pa šele leta 1944. Zdaj sem že doma kot civilist, medtem ko je Zvonko še vedno vojak. On se je tolkel po Dolenskem, Štajerskem, Avstriji, po nemškem polomu je šel pa v Vojvodino, kjer je še zdaj. Jaz sem bil pa, ko sem jo pobrisal v gozd, nekaj dni na Gorenjskem, potem sem bil na Primorskem. Vrtil sem se po Tolminskem, okrog spodnje Trebuše, kjer je bil doma Peter organist. Potem okrog Idrije, po Vipavi in še onstran Vipave okrog Štanjela.

'Po nemškem polomu sem šel v Idrijo, kjer sem bil do konca septembra 1945, nato sem bil pa v Postojni do konca oktobra, nakar sem šel domov kot civilist. Vidita, to bi bila na kratko naša zgodovina med vojno. Mama in papa sta se pa medtem tresla doma, kaj bo z njima, ko imata oba sinova "bandita"! K sreči se jima ni nič zgodilo in nista okusila dobrot nemških lagerjev in ne ječ domačih izdajalcev — belogardistov. Kakršne vrste tiči so to, itak gotovo veste. Ob nemškem polomu se jo več ali manj pocedili ven — Angležem in Amerikancem v roke. Zdaj nam jih pa počasi vračajo. Baš te dni so nam dali nekaj največjih glav, da bomo okrasili kandelabre po Ljubljani z njimi. E, tako se go di z izdajalci! Vse naše sorodstvo je bilo "ta pravo" — partizansko! Sramote nismo delali, belogardista ni med nami! — Zdravo!

"Žarko Srebot".

'Vero pri nas se ne preganja,' piše Ciril Zužek svoji teti

Mrs. Mary Urbas, 967 E. 69 St., je dobila od svojega nečaka Cirila zanimivo pismo iz Ljubljane. Prinašamo ga spodaj v skrajšani obliki in smo prepričani, da bo marsikaterga zanimalo:

"Draga teta!

'Veseli me, ker mi tako lepo pišeš in ker se zanimas za vse, tudi za red in blagostanje v naši državi. Naj Ti samo na kratko opišem, kako je pri nas. Vem, da Ti je znano življenje malega človeka, to se pravi delavca in kmeta. Poznaš tudi borbo za življenje, kajti tudi Ti si bila ena od tistih, ki so morali iskati pogoje za življenjski obstanek v tujini. Tvoja rodna gruda, izkoriščana po protinardnim režimi in raznimi privilegiranci, Ti ni mogla dati to, kar si potrebovala.

'Danes je drugače. Tisočletni sen naših prednikov, ki so sanjali o ljudski pravici, svobodi in neodvisnosti, je po štiriletni težki in krvavi borbi, z ustvar-

jenjem nove Jugoslavije, pod vodstvom našega genialnega in nadvse ljubljene maršala Tita, končno uresničen. Pri nas vlada prava ljudska demokracija, nič več ni žandarjev, ki bi nas terorizirali z bajoneti in puškinimi kopiti, nič več ni grajskih valpetov, da bi, kot nekoč z bičem v roki, silili ljudi v pokorščino, nič več ni izkoriščanja po človeku.

'Agrarna reforma je stopila v moč, zemlja je pravično razdeljena in dobili so jo tisti, ki jo obdelujejo. Nič več ne more biti spekulativ in izkoriščevalcev delovnega ljudstva. Delo pri nas je častno in vsak, kdor hoče delati, ima delo za jamčeno, isto kot življensko eksistenco. Socialne razmere so tako lepo urejene, da bi nam jih bivša kraljevska Jugoslavija nikoli ne bi dala takšnih.

'Če pomislimo, kako žalostno dedščino so naši voditelji prevzeli od bivših jugoslovanskih režimov, oziroma fašističnih italijanskih in nemških okupatorjev, potem se moramo res čuditi, da se je v takoj kratkem času, to je komaj v enem letu, toliko tega storilo. Ta vojna ni bila prva svetovna vojna, v kateri so trpeli samo na fronti; v tej drugi vojni je trpelo še več samo zaledje. Posebno Jugoslavija je v tem oziru zelo trpela. Porušena mesta, vasi, mostovi, ceste in železnice, vse to kaže žalostno sliko, da niti ne pomislimo na tisoče in na stotisoče žrtev.

'Dejstvo je, da se pri nas vse to z veliko ljubeznijo in največjo požrtvovalnostjo v največjem tempu gradi in obnavlja. V tako kratkem razdobju enega leta se gradijo ceste, železnice, tovarne; obnavljajo se porušeni domovi in pri vsem tem so doseženi uspehi tako veliki, da nam jih druge večje države zavidajo. Kar se pa tiče vlade, smo z njo prav zadovoljni. Saj so v njej ljudje, ki jih je izbralo ljudstvo iz svojih vrst. Sem ter tja se še najde kakšnega godrnjača, ki mu naša ljudska republika ne dopušča, da dela kar hoče. In med najbolj grlatim ne dobiš poštenega človeka, vsaj takega ne, ki je med vojno nekaj poizkusil. Večinoma so to koristolovci in delomrzneži, ki bi radi živeli na račun drugih. Ta način življenja pa jim je enkrat za vselej odklenal.

'Kar se tiče klevetanja po tu-

ADMIRAL BYRD HONORED . . . Rear Adm. Richard Evelyn Byrd planning another Antarctic expedition, who was recently presented a gold star in lieu of a second Legion of Merit for outstanding secret service during recent war years.

PRESIDENT VOTED . . . President Truman and his daughter, Margaret, in their home town of Independence, Mo. Their votes were not enough to carry their local ticket or state and national offices. They left for Washington immediately after voting.

jih, nam nenaklonjenih časopisih, hočem tudi neka j omeniti. Poznaš me dobro, več da sem izšel iz najnižjih in najbolj zatiranih delavskih razredov. Ker si poznala tudi mojo pokojno mamico in mojega očeta, lahko rečem, da sem bil vsekoli vzgojen v pravem katoliškem in verskem duhu. Čeprav mi je mamica umrla, ko sem imel šele sedem let, sem vendar imel še očeta, ki v tem pogledu ni zaoštajal za njo. Torej v vsakem primeru nisem izdajalski tabor, proti poštenim duhovščini, ki stoji ob strani ljudstva, ki zastopa njegove interese, in ki se bori za svobodo in neodvisnost ljudstva. Obsojam pa vse, kar je nepoštenega in nezdravega, pa tudi če prihaja iz katoliških vrst. Imel sem priliko videti v času okupacije, kako se je ravno naša katoliška duhovščina vezala z okupatorjem, kako je za svoje trenutne osebne koristi prodajala nedolžen narod za judežve groše. In pri tem ni izbirala med nedolžnim otrokom in dojenčkom ter 90-letnim starčkom, niti med nosečo materjo in materjo in očetom z številnimi otroki. Vse, kar se je borilo, ali pa tudi če se ni borilo, samo če se ni hotelo vključiti v njihov izdajalski tabor, vse so pomorili sami, ali pa neusmiljeno izročili zverinskemu fašističnemu okupatorju, da jih je pobil kot talce, ali pa odgnal v zloglasna koncentracijska taborišča, kjer so bili prepušteni najhujši lakoti, mučenju, pobijanju, sežiganju, obešanju in sploh vsemu, kar si človek niti zamisliti ne more! Tudi jaz sem bil zadnje čase v takšnem taborišču in zadnji čas sem še ostal pri življenju, kajti bil sem pri koncu vseh moči in bi ne izdržal še kak mesec.

'Za vse to se lahko zahvalim duhovnemu svetniku Dr. Erlichu, glavnemu vodji in organizatorju, ljubljanskemu škofu Dr. Rožmanu in drugim, ki so znali svoje lopove in sadiste vzgojiti tako, da so uživali pri najstrašnejšem mučenju ljudi v policijskih zaporih. Tako je tudi mene skupina bogoslovcev, od katerih je eden imel ravno brati novo mašo in to neki Čretnik, dne 1. maja 1944 ob pol eni po noči aretirala in mučila, da mi je tri tedne kri tekla iz ušes. Po telesu sem pa imel eno samo podpluto, da so se pet do šest tednov lupile pol centimetra debele skorjice. Zato me radi tega z vsemi lažmi, ki so jih pri nas med okupacijo, sedaj pa v inozemstvu, objavljali katoliški časopisi ne more nič prepričati, da v resnici ni bilo tako.

'Pri nas vera ni preganjana, tudi duhovniki ne. Vsi duhovniki uživajo isto svobodo kot mi. Kaznovani so samo tisti, ki so se z dejanji pregrešili proti narodu, ki so narod morili, ali pa

ga izdajali okupatorju. Cerkev je ločena od države, to pa zato, da se vero ne more izkoristiti v politične namene, tako kot so jo v te namene izrabljali za časa okupacije, da so duhovniki v spovednici izpraševali otroke, kaj oče in mati govorita, ponovi pa je prišla policija in je iste aretirala.

'Pisal bi Ti še, toda moram končati, a drugič, če te bo zanimalo, pa bom pisal kaj več.

"Tvoj nečak Ciril."

Društveni koledar

7. decembra, sobota — Croatian Pioneers CFU. Ples v avditoriju Slovenskega narodnega doma na St. Clair Ave.

8. decembra, nedelja. — Prosvitne Slovenke krožek št. 1 ples v zgornji dvorani Slovenskega delavskega doma na Waterloo Rd.

14. decembra, sobota. — Društvo "Comrades" št. 566. Ples v avditoriju Slovenskega narodnega doma na St. Clair Avenue.

15. decembra, nedelja. — St. Joseph Cadets — Ples v zgornji dvorani Slov. delavskega doma na Waterloo Rd.

15. decembra, nedelja. — Prireditel podružnice št. 48 SANS v Slovenskem delavskem domu na Waterloo Rd. v korist stare domovine.

22. decembra, nedelja. — Slov. Šola SND. Božičnica v avditoriju Slovenskega narodnega doma na St. Clair Ave.

22. decembra, nedelja. — Ples v pomoč stari domovini v dvorani Slovenskega delavskega doma na Waterloo Rd.

28. decembra, sobota. — Macca-bees Red Jackets Team. Ples v avditoriju Slovenskega narodnega doma na St. Clair Avenue.

29. decembra, nedelja. — Klub slovenskih žena — ples v zgornji dvorani Slovenskega delavskega doma na Waterloo Rd.

31. decembra, torek. — Silvestrov ples pevskega zbora "Jadrani" v obeh dvoranah Slovenskega delavskega doma na Waterloo Rd.

31. decembra, torek. — Slovenski narodni dom in Klub družtev SND. Silvestrov večer v obeh dvoranah SND.

31. decembra, torek. — Silvestrov večer, priredi Slovenski dom na Holmes Ave.

1947

4. januarja, sobota. — Društvo Napredne Slovenke šte. 137 SNPJ Plesna veselica v avditoriju Slovenskega narodnega doma na St. Clair Ave.

11. januarja, sobota. — Glasbeno Matica" Plesna veselica v avditoriju Slovenskega narodnega doma na St. Clair Ave.

18. januarja, sobota. — Društvo sv. Vida št. 25 KSKJ. — Plesna veselica v avditoriju Slovenskega narodnega doma na St. Clair Ave.

25. januarja, sobota. — Društvo "Clairwoods" št. 40 SDZ Ples v avditoriju Slovenskega narodnega doma na St. Clair Avenue.

Zastopniki "Enakopravnosti"

★

Za st. clairsko okrožje: JOHN RENKO 1016 E. 76th St.

★

Za collinwoodsko in euclidsko okrožje: JOHN STEBLAJ 17905 Grovewood Ave. KENmore 8034

★

Za newburško okrožje: FRANK RENKO 11101 Revere Ave. DIAMond 8029

Prodaja se

pohištvo po zelo nizki ceni; zofa, stol in opremljena postelja za eno osebo, "vanity" omaro z velikim ogledalom. — Pokličite LI 2772.

ELEKTRIČNO LEDENICO

Apex izdelka se prodaja poceni. Pokličite KE 5145.

Dvo-stanovanjska

hiša naprodaj; 5 in 5 sob, v prvovrstnem stanju in pravkar nanovo prebarvana. Dve garaži, cementiran dovoz. Se mora prodati radi odhoda lastnika v Californijo. Vpraša se pri lastniku zgoraj na 16008 Huntmore Ave.

Moški

samski, želi dobiti v najem stanovanje s 2 ali 3 sobami; med St. Clairjem in Collinwoodom. Kdor ima za oddati, naj blagovoli pusti naslov v uradu tega lista.

Mesar

dobi dobro službo s dobro plačo, v moderno urejeni mesnici. Pokličite GL 2836

Dve odrasli osebi

srednjih let, brez otrok, želita dobiti v najem stanovanje s 3 ali 4 sobami, med E. 55 in E. 76 St., ali pa v collinwoodski naselbini. Naslov se naj pusti v uradu "Enakopravnosti."

Kantarčki

naprodaj. Fini pevci. Imamo jih vse vrste. So zelo primerni tudi za darila. Zglasite se na 1419 E. 51 St.

WATERLOO HI-SPEED SERVICE Moderna naprava za mazanje avto; umijemo in čistimo avte, izvršimo razna popravila, itd. Frank J. Fortuna in Johnny Vadal, last. E. 152nd St. in Waterloo Road

Odbor. podr. št. 14 Slovenske ženske zveze

za leto 1946: Frances Rupert, predsednica, Antonia Svetek, podpredsednica, Mary Unetič, 922 E. 209 St., tajnica, Frances Medved, blagajničarka, Mary Štrukel, zapisničarka. — Nadzorni odbor: Frances Globokar, pred., Frances Grčman, Mary Gregory. Seje se vršijo vsak prvi torek v mesecu v Slovenskem društvenem domu na Recher Ave. ob 8. uri.

Imperial Beauty Shoppe poleg Pick & Pay 629 E. 185th St. 5 EKSPERTNIH OPERATORIC — ODPRTO VSAKI DAN 1. Striženje las po obliki in potezah obraza 2. Specializiramo na dolgih lasih, ki se težko uredijo. 3. Rabimo najbolj moderne metode pri permanentih NI TREBA DOGOVORA

BEACHLAND CLEANERS & DYERS — 631 E. 185 St. PREJE POJE — Ustanovljeni 25 let — poleg Pick & Pay 1. Čistimo in alikamo, ko počakate 2. Popravila izvrši izurjen krojač 3. Ekspertno čiščenje in barvanje MI SAMI IZVRŠIMO DELO 24-urna posluga. A. Hočevnar, poslovođa

Farmer's Poultry NAJBOLJŠE VRSTE PERUTNINE ŽIVE IN OCISCENE — DOBITE VEDNO PRI NAS CENE ZMERNE — POSTREŽBA TOČNA 4303 SUPERIOR AVE. — EN 5025

Christmas Seals

GREETINGS 1946

... Your Protection Against Tuberculosis

FRANCE BEVK:

MED DVEMA VOJNAMA

ČRTICE IN NOVELE

(Nadaljevanje)

Se me je rahlo zapeklo. Ne tajim, slabša stran mojega bistva je bila razočarana, poražena. A bil sem zadosti močan, da sem premagal samoljubna čustva. Približal sem se ji.

"Daj mi roko!"

Ni se umaknila, a obraz je obrnila proč in ni mi dala roke.

"Daj mi roko! Ostaniva si prijatelja!"

Segla mi je v dlan.

"Ne bom te več mogla pogledati."

"Ah, kaj!"

Več nisem znal reči. Stal sem pred njo in nenadoma občutil, da ne morem več strpeti v njeni bližini. Vsaj ne tistega dne. Moral bi znova priti, znova začeti, kakor bi nekateri ljudje radi znova začeli zaženo življenje. Poslovil sem se.

Na stopnicah sem postal. Zdelo se mi je, da vedno manj razumem to žensko. In vse ženske. In življenje. Morda je vse zelo preprosto. Ne vem. Ob spominu na njeno tožbo mi je val ogorčenja zalil srce. Stisnil sem pesti. A bil sem sam. Toda že sama želja, da bi prestavljal gore, je veličastna. Ali ne, prijatelj?

PISMO

Ne zamerite mi — tako berem v pismu, ki leži pred menoj — teh vrstic. Pismo, ki ga je pisala ženska, porečete. Da, mor-

da je v njem preveč solzavosti in naivne radovednosti. Morda. Toda — kako naj bi ga napisala drugače kot sem čutila? Bodi že kakorkoli. Ko ga boste prebrali, ga raztrgate in vrzite v ogenj! Če ga ne boste brali, boste tako storili isto. Vse eno mi bo, saj tega ne bom vedela. Nocoj to noč vem in čutim le, da moram povedati vam vsem, četudi tega morda nikoli ne boste izvedeli, kako sem po dolgih dneh samote in otožja nekaj posebnega doživela. Zame nekaj posebnega doživela. Zame nekaj posebnega, vam se bo morda zdelo smešno. Pa na to še misliti ne maram. Žalost je rada sama, a radost kriči in poje ter ne vprašuje, ali se ti ljudje posmehujejo.

Še danes ta dan sem bila hudo žalostna. Za to žalost ni bilo nikakega vnanjega povoda. Toda notranji povodi so stokrat bridkejši. Leže na duši kot vena, trnja in se ne dajo odstraniti. Mučijo človeka zjutraj, opoldne, zvečer in še v noči.

Ko sem se popoldne vrnila iz šole, sem žalost prinesla že s seboj. Sedla sem k oknu svoje sobe, položila roke v naročje in strmela na travnik, ki se vleče za hišo. Nekaj dreves, ki delajo gaj, pa potočič, ki ga deli, me — ne vem, zakaj — spominja na slovensko zemljo. In morda še reka tam zadoj, ki šumi med skalami. Prav zato, ker šumi in

se peni kot naše reke. Vse drugo mi je tuje.

Pogosto se mi pogled odvrne od pokrajine in se razgleda po stenah, ki sem jih našla gole, ko sem prišla. Sama sem jih okrasila. Poleg pokrajinskih fotografij sem razobesila portrete slovenskih pesnikov, ki sem jih bila v teku let izrezala iz časnikov in jih hranila. Na najvidnejše mesto sem obesila sliko svoje rojstne hiše. Njena slavnata streha se dviga izza cvetočega drevja na zelenem griču, izmed debel se bliskajo njena mala okna. Akvarel, ki sem ga bila sama napravila kot dijakinja. Ponosna sem nanj, dasi vem, da za druge nima nikake vrednosti. In še slovenske knjige, ki stojijo na komodi. Ni jih mnogo, nekatere sem že petkrat prebrala. Večino pesmi znam na pamet in jih zmeraj znova prebiram. Nimam časnikov ne revij — kje naj bi jih dobila? — popolnoma sem odtrgana od slovenskega kulturnega življenja. Včasih mi pride čudna misel: ali se še tiskajo knjige v naši besedi? Moj Bog! Te knjige, ki jih imam, se mi zde kdaj pa kdaj kot spomeniki umrlega jezika, ki ga edina še znam, a nimam nikogar, da bi v njem z njim govorila.

Pogled na travnik s potokom, na stene s slikami, na zaklade naše besede, me je večkrat razvedril. Proč, žalost! Tega dne me ni mogel razvedriti! Nasprotno, prebujal mi je vse boljše občutke, ki so me obdajali v tem kraju, od prvega do tega dne. In še daleč nazaj. Sede na stolič, sključena v dve gubi sem podoživljala trenutke mladostnih sanj, ko sem sveto verjela, da so nekatere stvari v človeku in zunaj človeka nedotakljive. Da, potem je prišlo drugače. Življenje mi je dan za dnem trše dokazovalo, da je hudič močnejši od Boga. Človek ima samo eno čelo, ki je prešibko, da bi se moglo upreti vsemu svetu. In eno samo srce; še najšibkeje je prečisto, da bi samo sebe zatajilo.

Tako sem nekega dne slonela v vlaku na goriški postaji in čakala, da me odpelje na jug. Hlinila sem hladnost in posmehljivost, da ne bi izdala svoje notranjosti. Nekih občutkov, ki sem jih le podmolko čutila, sem se jasno zavedala šele, ko je zaprla sem se v sobo, hotela

vlak vozil čez Sočo in nisem več videla ljudi na postaji. Še dobro se spominjam, bil je jesenski večer, sonce je pravkar zahajalo in mavrično gorelo na oblakih, nad Vipavsko dolino in nad robovi Trnovskega gozda. In tedaj mi je bilo nenadoma, kakor da se mi je srce nekam zapletlo, zavozlalo in se s slednjim sunkom vlaka trga od zemlje, od Krasa, od Vipavske doline, od gora, od Brd, od Furlanske ravnine in od hribovja nad Celadom. Ne, moja bolečina ni bila namišljena, tudi ni bila zgolj duševna, ampak tudi fizična, čutila sem jo po vsem telesu. Ne vem, s kakšnimi čustvi so drugi zapuščali domovino. Le to vem, da te najčistejših, a hkrati najbolečnejših občutkov nikoli ne bom pozabila.

Slonela sem ob oknu, slonela. Na mojo dušo je leglo vedno težje, me dušilo v grlu in me stiskalo za srce. Branila sem se solz. Nastala je noč. Domovina je ostala daleč nekje v jutranji zarji. Mimo vlaka so vršele ognjene iskre; bile so ko napete žice, ki so mi kazale nazaj, nazaj... Vlak me je vozil v neznan daljave.

Bila sem vsa izmučena, bolj duševno kot telesno, ko sem prišla na mesto. Šele, ko sem s kovčgom v rokah stala na zadnji postaji, sem se zdramila iz polomote in se razgledala. To je moje novo življenje? Kakor da mi leži na dlani ko pikapolonica in se ga ogledujem. Vas je bila v soncu, v soncu polja, vinogradi in rjavo pobočje. Saj morda ne bo tako hudo, sem si mislila. Toda bolj kot sem se bližala vasi, kamor sem bila namenjena, bolj se mi je dozdevalo vse tuje. Poznam čustvo človeka, ki pride kot potnik v kak tuj kraj, ga občuduje, a že naslednji dan odide za novimi vtisi. Jaz pa moram živeti tu, ako hočem sploh živeti. Že sem čutila, da se mi duša nikoli ne bo mogla privaditi. Tako sem bila zmedena, tako polna čudnih, nasprotujočih si občutkov, da bi se bila razjokala in se zasmejala.

Zaprla sem se v sobo, hotela

POMOČNICE ZA URADNIŠKI LUNČ ROOM

Delajte v čistem, prijetnem ozračju.

Morate biti večji angleščine. Samo čedne, snažne in večje žene v starosti 20 do 35 let se naj priglasijo.

Plača \$29 za 40 ur dela. Dobi se obede in uniforme.

Zglasite se pri
THE OHIO BELL TELEPHONE CO.
Soba 901
700 Prospect Ave.

MOŠKI DOBE DELO TAKOJ

NEIZURJENI TEŽAKI ZA

Bottling & Shipping Dept.

nočni shift od 4.30 pop. do 2.30 zj.
5-dnevni tednik; stalno delo, Dobra plača od ure.
Plača tedensko, Počitnice s plačo; delavske podpore.

Zglasite se na

EMPLOYMENT OFFICE

vsaki dan razen sobote od 8. zj. do 5. pop.

CARLING'S BREWERY
9400 QUINCY AVENUE

sem biti sama, sama. Ne, ne jočem se rada in za vsak nič. Z malimi izjemami je bil vsak jok važen mejnik v mojem življenju. Tako tudi ta. Ko sem si obrisala solze, sem se čutila olajšano, a ne dočela potolaženosti.

Okrasila sem si sobo, med njene stene sem poizkusila pričarati vsaj košček domovine. Nato sem se razgledala. Ne da bi se ne bila hotela živeti v novo življenje, se hotela zamamiti z novimi vtisi sebi v dobro. Saj mi je bilo vse novo in zanimivo, kot bi bila odprla živo ilustrirano knjigo o tujih krajih in jo brala. Otroci, ki me gledajo z bistrimi očmi, me kličejo za "maestrino". Rada jih imam, dasi se skoraj ne razumem, ker ne znam narečja. Če le pobožam njihove glave, mi je lažje. In ljudje s svojimi posebnimi navadami, ki jih spoštujem; naivni, prenaivni, "dobri kot kruh", kakor se glasi njihov izrek. In pesmi in plesi, zemlja v soncu in mehke noči. Toda vse to mi ni moglo ubiti spomina na slovenske vasi.

Ščasoma, ko so mi prvi vtisi in zanimanja obledela, ko sem se privadila kraju, ljudem in otrokom in mi je življenje postalo iz dneva v dan enako, sem s sladko bolečino v srcu vedno bolj mislila na dom. Hkrati pa sem občutila strašno samoto. In jo občutim še danes. Sama sem, sama, grozno sama, kakor da visim v ozkem prostoru. In

Dr. "Carniola Hive"

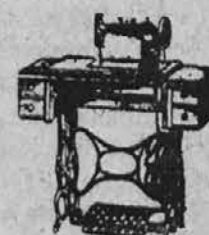
št. 493 T. M.

Uradnice društva "CARNIOLA HIVE" št. 493 T. M. za leto 1946 so sledeče:

Predsednica Josephine Stwan; podpredsednica Christine Glavan; bivša predsednica Mary Bolta, duhovna voditeljica Mary Stanonik; zapisničarica in bolnišnica tajnica Julia Brezovar; finančna tajnica Pauline Debevec; vratarica Pauline Zigman; spremljevalka Mary Mahne; stražnica Mary Petschauer; nadzornice: Frances Tavcar, Jean Paik in Ursula Unetič.

Seje se vršijo vsako prvo sredo v mesecu v SND.

Vaš star šivalni stroj

prenarodimo v električnega MODERNEZIRAMO 34.95
Potrebuje popravila? Vsa popravila jamčena za leto dni.
Ali se ga hočete iznebiti?
Mi ga kupimo—Plačamo vam najvišjo ceno.

A. POTOKAR
APPLIANCE STUDIO
1027 E. 185 St., IV 1747

AUGUST KOLLANDER

v Slov. Nar. Domu,
6419 St. Clair Ave.

POŠILJA DENAR v Jugoslavijo, Trst, Gorico, Avstrijo, Italijo in druge kraje; vsaka pošiljatev je jamčena;

PRODAJA ZABOJE za pošiljanje hrane in obleke v staro domovino in sprejema tudi zabojce za odpošiljanje v stari kraj.

Pri Kollanderju boste vedno dobro postreženi.

nato tista strašna žeja po slovenski besedi. Ne vem, če jo je kdo občutil tako živo, kot jo občutim jaz. Kdaj pa kdaj me spravi v tako žalost, da se zapiram v sobo in se mi še sonce zdi bridko. V takih trenutkih postajam strašno otročja. Sama s sebo govorim. Sama se vprašujem, sama si odgovorjam. Stene me poslušajo, stene se mi smejejo. Morda me razumejo globlje, kot bi me mogli razumeti ljudje. Sama sebi se smejem, kadar se zavem svoje ga početja. Ali sem ponorela? Da, to je bilo še danes, še danes. Še sede na stolici, strmeča na travnik, na potoček, na drevje, sem glasno ponavljala svoje misli. Pomagati pa si ne morem. In prav zaradi želje po slovenski besedi pišem tudi dnevnik. Nikoli ga nisem pisala, a zdaj mu vsak večer zupam svoja doživljanja in občutke. Tako se pogovarjam. Da, to imenujem pogovor. Nad nekaterimi stvarmi se danes zglašam, ko jih znova berem, tako sem bila odkrita. Ne bi jih mogla, ne smela ponoviti. Dnevnik bom

vrгла na ogenj, da ne pride komu v roke. In vendar mi bo žal zanj. Ne zaradi vsebine.

To je v glavnih obrisih vse, kar sem ta čas doživela in občutila. Vse, kar sem danes popoldne podoživljala v mislih, kakor da polagam račun o svojem življenju. Ko sem prišla do konca, mi je bilo, kakor da stojim pred prepado. Tako me je stisnilo za srce, da bi zavpila. Bilo je prvič, da sem začutila življenje. Čemu živim? Bil je hip — že sem se tega prestrašila.

(Nadaljevanje sledi)

Vaš donesek za otroško bolnico v Sloveniji bo znak ljubezni in spoštovanja do potrebnih. V ta namen lahko prispevate tudi v uradu "Enakopravnosti"!

Naprodaj je

zidan apartment s 4 stanovanji, 5 sob vsako stanovanje in posamezni fornezi. Eno stanovanje prazno. Zglašite se pri lastniku Suite 1, na 911 E. 72 St.

Jennie Hrovat

Mi imamo najbolj krasno izbero ZAVES, PREGRINJAL ZA POSTELJE IN PREPROGE ZA KOPALNICE

Izplačalo se vam bo napraviti vaše nakupe za božična darila pri nas. Polzeveje kako lahko dobite pri nas Nylon nogavice brezplačno.

Parkwood Home Furnishings

7110 St. Clair Ave. ENdicott 0511

Ali vam streha pušča?

Mi imamo sedaj nove vrste "Spreddon" material, s katerim lahko zakrijete celo streho na kakršnikoli hiši ali poslopju, ter preprečite puščanje in trohnenje vsled slabe strehe.

Ta "Spreddon" vam preskrbimo direktno od izdelovalca. Jamčimo, da bo trajal 10 let. Kupite ga in ga sami z lahkoto denete po strehi, ter si prihranite denar. Ena galona tega novega materiala vam pokrije 85 kvadratnih čevljev, kar siane samo \$1.10.

Za podrobnosti pokličite

JOSEPH PETRICH
502 East 236 St. — REDWOOD 1990

Naznanilo društvom in delničarjem
Vsem društvom, spadajoča pod okrilje

Slovenskega društvenega doma

20713 Recher Ave., Euclid, Ohio,

se tem potom naznanja, da se bo vršila

DELNIŠKA SEJA
V PETEK, 24. JANUARJA

PRIČETEK TOČNO OB SEDMI URI ZVEČER

Vsa društva naj na letni seji izvolijo zastopnike in se vas prosi, da pošljete njih imena in naslove na urad Društvenega doma ob pravem času, da bo vse pravilno urejeno za letno sejo.

Odbor Slov. društvenega doma

CONSTRUCTION LOANS
STRAIGHT BANK LOANS
FHA LOANS
GI LOANS

PROMPT SERVICE
LOW INTEREST RATES
Monthly Reduction Loans

APPLY AT

St. Clair Savings & Loan Co.
6235 ST. CLAIR AVE. HENDERSON 5670

Ameriška legija — Cleveland Post št. 2
priredi

VELIKANSKO Penny razprodajo

in senzacijsko godbeno zabavo

Mestnem avditoriju
v petek večer, 6. decembra
VEČ KOT

500 DRAGOCENIH PREDMETOV

BO ODDANIH, VKLJUČIVŠI

1946 NASH DE LUXE SEDAN S 4 VRATI
1946 FORD DELUXE SEDAN S 4 VRATI
PET ELEKTRIČNIH LEDENIC
PET ELEKTRIČNIH PRALNIH STROJEV
DESET SETOV INTERNATIONAL PRIBORA
PLAČANO POT V MIAMI, FLORIDA
DVAJSET RADIO APARATOV—DESET BULOVA UR
PHILCO RADIO-PHONO COMBINATION

Poleg električnih čistilcev za preproge, igrač, električnih predmetov, in drugih oglaševanih predmetov

DATUM . . . PETEK VEČER, 6. DEC.

ČAS . . . PRIČETEK TOČNO OB 8. URI

KRAJ . . . MESTNI AVDITORIJ V CLEVELANDU

Priljubljena osebnost na radio
PAPPY HOWARD

bo vodil program za godbene točke
MNOGO SMEHA IN OBILO ZABAVE

Pridite in se zabavajte!

ZABAVA BO PRESENETLJIVA—DOBIČKANOŠNA
—SENZACIJSKA IN—

VSTOPNINE PROSTA